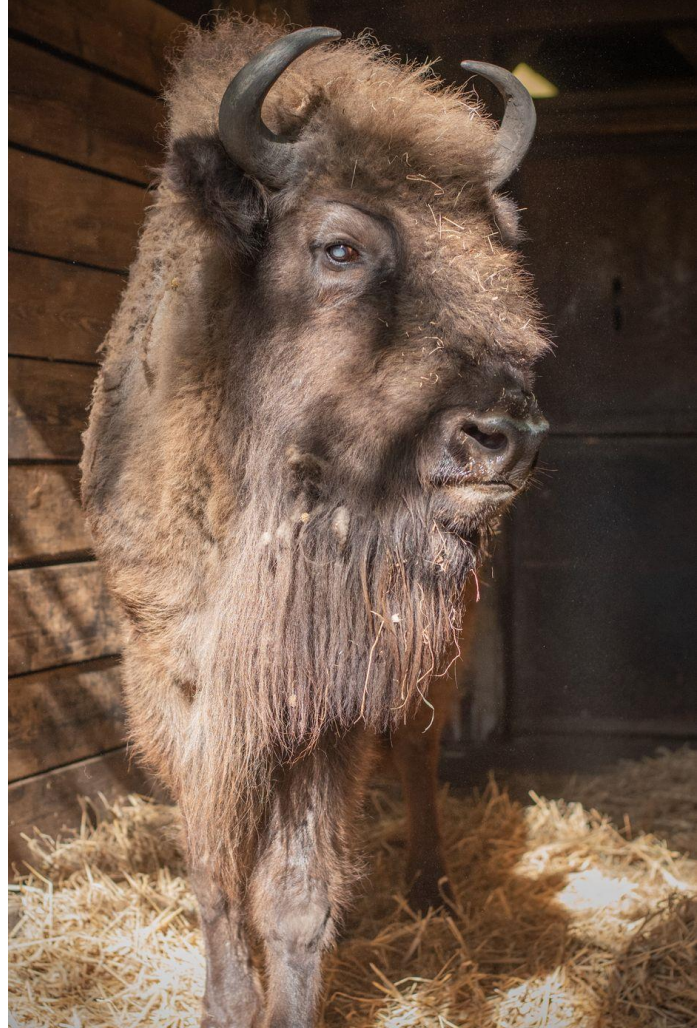

Zachráněný velikán

Odchov a repatriace zubra evropského

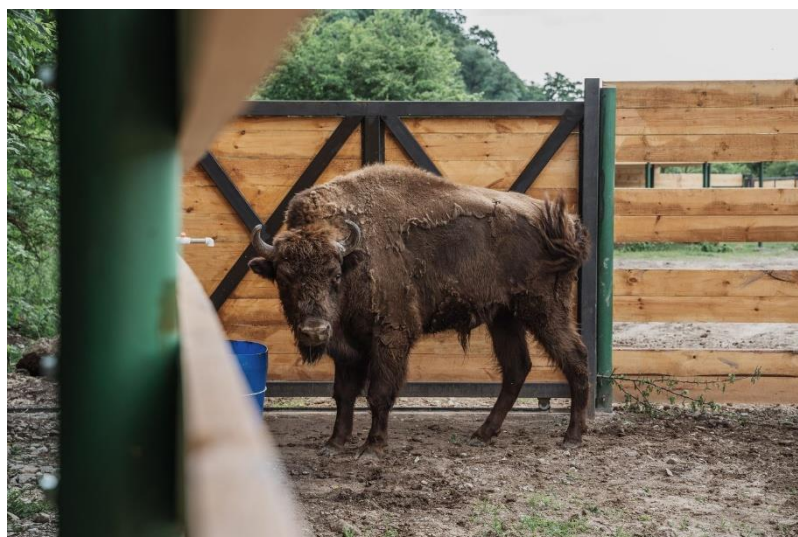
Zubr je největší volně žijící evropský suchozemský obratlovec. Samci dosahují hmotnosti 530 až 920 kilogramů, samice zhruba o polovinu méně, 320 až 540 kilogramů. Dožívá se v průměru 14 až 24 let, v zajetí se může dožít až 28 let. Samci se obvykle dožívají kratšího věku než samice. Živí se zelenými i dřevnatými částmi rostlin. Denní hmotnost potravy je mezi 30 až 60 kg. Zubr je stádové zvíře. Základními jednotkami populace jsou smíšené nebo výlučně samčí skupiny, případně i solitérní samci.

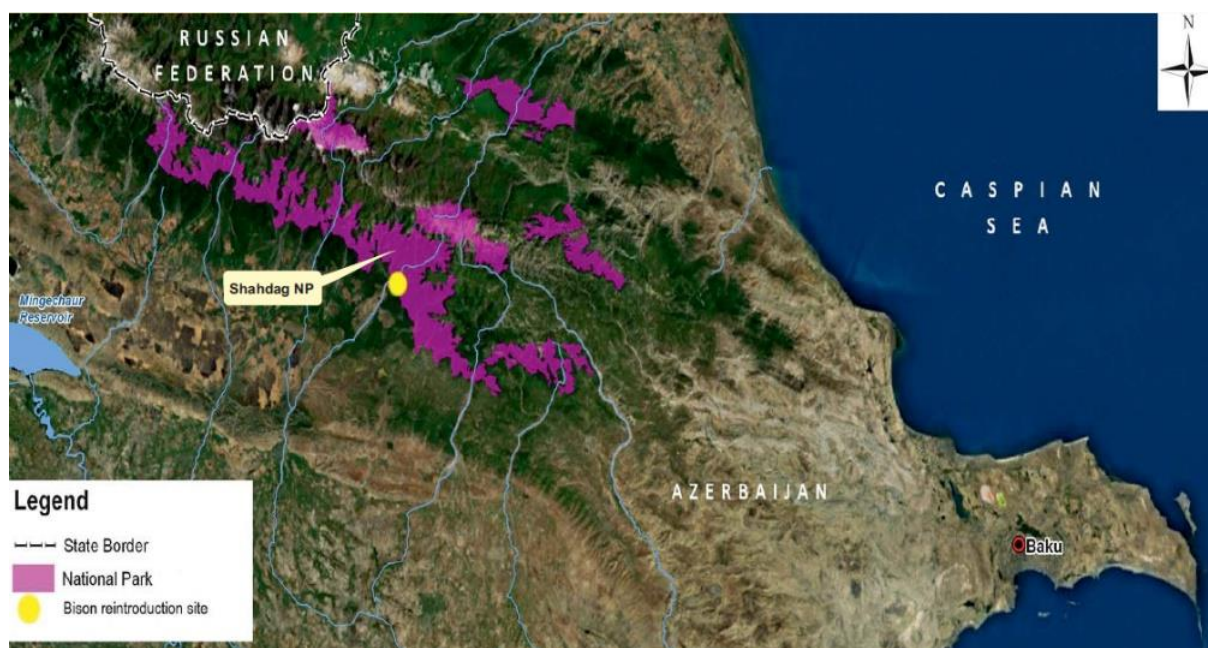
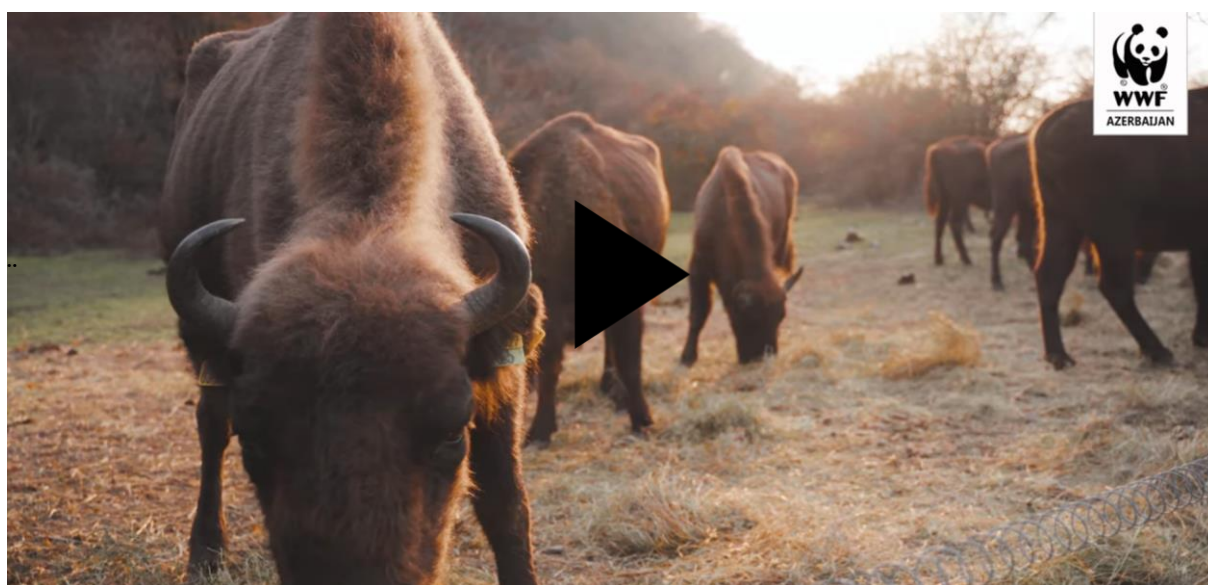
Zubři pohlavně dospívají již ve třetím roce života. Samice jsou plodné po celý svůj život. Po březosti, trvající devět měsíců, rodí jedno mládě a kojí ho cca. půl roku. Jedna samice za život porodí kolem devíti telat. Zubr v minulosti obýval lesní a lesostepní biotopy téměř po celé Evropě a části Asie. Lov a devastace přirozeného prostředí způsobily ve volné přírodě kompletní vyhubení jednoho z nejdůležitějších „ekosystémových inženýrů“, který upřednostňoval pastvu na otevřených prostranstvích a podél okrajů lesních porostů, kde do značné míry potlačoval růst náletových dřevin a keřů. Zarůstání stepí a otevřených krajín mělo za následek vymření dalších desítek a stovek druhů rostlin a živočichů závislých na otevřené krajině.

Tradičně jsou rozlišovány tři geografické poddruhy, z nichž dva již vyhynuly. Jediný poddruh, vyhubený v přírodě počátkem 20. století, který přežil do současnosti díky chovu v zajetí, je **zubr evropský** (*Bison bonasus*). Tento poddruh se geneticky rozlišuje na nížinnou či bělověžskou linii (severovýchod Polska, Bělorusko a Litva) a nížino-kavkazskou linii (od Karpatského oblouku do ruské části Kavkazu). V roce 1923 započalo jednání o záchraně zubrů, založené na posledních 54 jedincích v zajetí. Z toho se podařilo shromáždit pouze 12 čistokrevných zvířat schopných rozmnožování, která umožnila vznik tzv. nížinně-kavkazské linie. Jeden ze samců byl totiž poslední přežívající býk kavkazského poddruhu. Základem vzácnější bělověžské linie, bez příměsi kavkazské krve, se stalo pět zvířat. Výsledkem byla nejen záchrana zubra, ale byl vydán první registr chovných zvířat, který se později změnil v Plemennou knihu, která je nyní vedena odborníky v polské Bělověži. V ní jsou evidováni všichni čistokrevní jedinci s vyznačením pořadového čísla, pohlaví, chovatelské stanice, jména zvířete, data narození, otce, matky a údaje o majiteli. S pomocí těchto údajů je u jakéhokoliv zubra možno sestavit celou jeho genealogii a přehled potomků. Zubr je předmětem mezinárodní ochrany, ve všech zemích výskytu je přísně chráněn a v mezinárodní Červené knize IUCN chráněných a ohrožených druhů je veden jako málo dotčený druh.

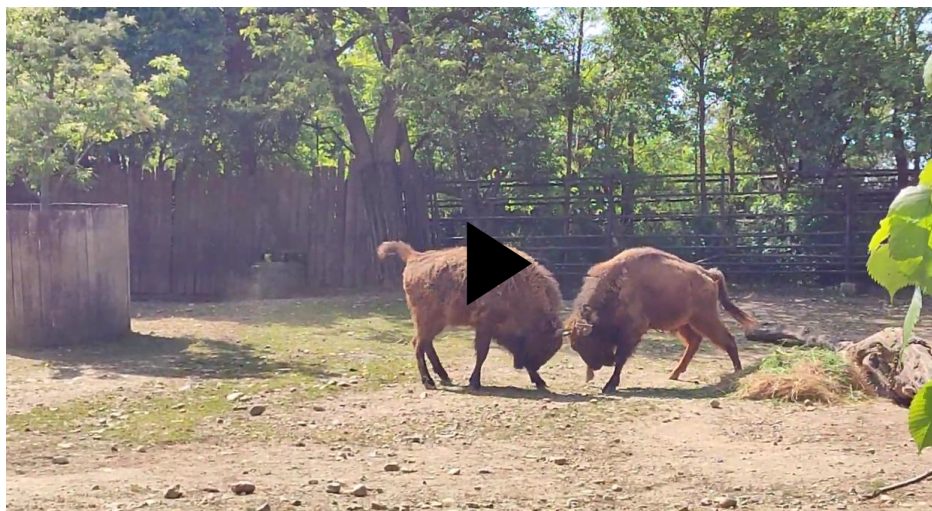
Na Kavkaze byl poslední volně žijící zubr zastřelen v roce 1927, což iniciovalo urgentní zásah přírodovědců. První repatriační projekt začal v polské Bělověži v letech 1952-1966. Populace zubrů se postupně zvětšovala. V současné době se na světě vyskytuje více než 12 000 zubrů. Zoo a BZ Plzeň chová nížino-kavkazskou linii zubrů a v roce 2019 se aktivně zapojila do projektu „**Re-introduction in Caucasus**“. V NP Shahdag, v jižní části Velkého Kavkazu, Ázerbájdžán, se dva zubři z plzeňského chovu stali součástí divoce žijícího stáda. V roce 2019 z evropských zemí vyrazilo prvních 12 jedinců (3 samci a 9 samic) do Ázerbájdžánu. Včetně tříletého plzeňského samce Onyho byli všichni transportováni do Zoo Tierpark Berlin, kde si několik měsíců na sebe zvykali. Poté byli společně transportováni přes frankfurtské letiště do Ázerbájdžánu. V NP Shahdag zůstali v „karanténním“ výběhu 30 dní, následně byli vypuštěni do velkého aklimatizačního výběhu. O půl roku později byli puštěni do volné přírody. Předtím dostali obojky s GPS navigací, aby je bylo možné sledovat. Druhým zubrem z plzeňské zoo byla dvouletá samice Onica. Dalších 10 evropských zubrů, včetně jí, zamířilo v roce 2022 do přírody Ázerbájdžánu stejným protokolem jako v roce 2019.

Zoo Plzeň projekt podpořila poskytnutím důležité genetické informace a také uhrazením nákladů transportu do Tierparku Berlín. Díky projektu „Reintroduction in Caucasus“, který koordinují IDEA, WWF a Zoo Tierpark Berlin, se po více než devadesáti letech vrátili zubři do země svého původního výskytu. Cílem projektu je reintrodukce 100 jedinců na území NP Shagdag do roku 2028.

Dne 12. 5. 2025 jsme odvezli dvouletou samici zubra Onelinu do Zoo Praha, kde se stala zakládající členkou nově vznikajícího stáda v Dolních Počernicích. Je to nejodvážnější a zároveň nejprizpůsobivější zubr odchovaný v Zoo Plzeň. Na videu můžete vidět, jak se už krátce po vypuštění do nového stáda pouští do souboje s podobně starým samcem.

Jak mohu pomoci?

Navštivte Zoo a BZ Plzeň! Podporujeme spolu s Vámi prostřednictvím projektu

Help nature

Záchranné projekty Zoo a BZ Plzeň můžete **podpořit** na **jednorázovým finančním darem** na náš **sbírkový účet**

Sbírkový účet na podporu projektů ochrany přírody v Zoo a BZ města Plzně

QR PLATBA

